

Prof. PhDr. JAN VYMĚTAL
(12. 6. 1945 – 7. 11. 2023)

V listopadu minulého roku zasáhla českou psychologickou obec smutná zpráva o smrti profesora Jana Vymětala, kterého si všichni vážili nejen pro jeho přínos k rozvoji rogersovské psychoterapie a lékařské psychologie, ale zejména pro jeho vlídnou a laskavou povahu.

Jan Vymětal se narodil brzy po skončení 2. světové války v Praze-Michli v rodině poštovního úředníka, kde vyrůstal se starším bratrem Jiřím. Rodina byla protikomunisticky zaměřená, takže Vymětal nevstoupil ani do Pionýrské organizace ČSM. Přestože byl na základní škole premiantem, dostali jeho rodiče od národního výboru doporučení, aby se syn zapojil do pracovního procesu a získal lepší vztah k dělnické třídě. Vymětal tedy ve čtrnácti letech nastoupil do Odborného zahradnického učiliště v Praze-Malešicích. Po dvou letech mu bylo jako nejlepšímu učni umožněno studovat čtyřletý obor zahradnictví na Střední zemědělské technické škole v Mělníku, kde v roce 1965 složil maturitní zkoušky (Andrlová, 2005).

Jan Vymětal se od mládí zajímal o filozofii, zejména o noetiku. Během studia v Mělníku dojížděl do Prahy na filozofické přednášky pořádané Městskou lidovou knihovnou. K lektorům tehdy patřili filozofové Milan Machovec, Jaroslava Pešková, Zbyněk Fišer (Bondy) nebo psychiatr Ferdinand Knobloch či psychoanaly-

tik Bohodar Dosužkov. Vymětal postupně dospěl k závěru, že na otázky lidského poznání, jeho možností a hranic může nejlépe odpovědět psychologie. Jeho zájem o tento obor byl zprvu čistě teoretický. Ze zemědělské školy sice nedostal doporučení ke studiu humanitních či společenských věd, ale na základě výborných přijímacích zkoušek byl přijat na jednooborovou psychologii na FF UK (Andrlová, 2005).

Ve druhé polovině 60. let došlo v Československu k politickému uvolnění, které provázela možnost vycestovat do západních zemí. Jan Vymětal pobýval v roce 1967 v Německu ve studentském pracovním táboře v Bad Mergentheimu blízko Würzburgu, kde se dozvěděl o možnosti studovat rogersovskou terapii na Hamburské univerzitě. Zájem o tento psychoterapeutický směr v něm už předtím vzbudil český psycholog Richard Bursík, který měl několik přednášek o rogersovském přístupu na pražské katedře psychologie. Vymětal poslal na Hamburskou univerzitu žádost o přijetí ke studiu, která byla přijata. Po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa dostal v Německu dvě studijní stipendia, z nichž ale jedno vrátil, protože nechtěl vzniklou situaci využívat. Vymětal studoval v Německu v letech 1968 a 1969. Kromě přednášek profesora Reinharda Tausche o rogersovské psychoterapii v něm zanechala velký dojem také výuka psychologů Petera Hofstättera a Kurta Pawlíka nebo filozofa a fyzika Carla Friedricha von Weizsäckera. Na podzim roku 1969 se Vymětal vrátil do Československa a v letním semestru roku 1970 v řádném termínu absolvoval studium psychologie na FF UK. V roce 1973 pak získal na základě úspěšné obhajoby rigorózní práce titul PhDr. (Andrlová, 2005; Farníková et al., 2023).

Vymětal začal pracovat jako klinický psycholog už v posledním roce studia na FF UK, a to v dětské psychiatrické ambulanci KUNZ v Praze 2. Působila tam také Růžena Nesnídalová, která se zabývala dětským autismem. Zajímala se rovněž o Franklovu logoterapii a organizovala semináře s profesorem Janem Patočkou, kterých se Vymětal pravidelně zúčastňoval. Navštěvoval je také Jiří Němec, klinický psycholog, filozof a jeden z iniciátorů Charty 77 (Andrlová, 2005).

Po absolutoriu na FF UK Vymětal působil jako klinický psycholog a psychoterapeut v různých zdravotnických zařízeních. V letech 1970 až 1975 pracoval v psychiatrickém sanatoriu v Sadské u Nymburka, které bylo v letech 1962 až 1976 součástí pražské psychiatrické kliniky. Vymětal tam nastoupil po psychoanalytiko-
vi a surrealistovi Zbyňkovi Havlíčkovi, který

v roce 1969 zemřel. V té době byl v Sadské primářem Milan Hausner, jenž tam zorganizoval terapeutickou komunitu a experimentoval s léčebným využitím LSD a psilocybinu. Prožitky pacientů po intoxikaci těmito látkami měly v následujících terapeutických sezeních usnadnit pronikání do vytěsněných dětských traumatických zážitků. Tato léčebná metoda byla označována jako experimentální psychoanalýza. Vymětal prováděl v Sadské individuální i skupinovou psychoterapii, včetně psychoterapie s podporou halucinogenů (Andrlová, 2005; Kratochvíl, 2006).

V letech 1975 a 1976 působil Vymětal v Praze na Oddělení dětské a dorostové psychiatrie KÚNZ, kde se mezitím stala primářkou R. Nesnídalová. Pracoval především v ambulanci s dětskými pacienty a jejich rodinami. Po vystoupení Charty 77 začal mít politické těžkosti související s tím, že zval na přednášky Jana Patočku. Znovu proto odešel mimo Prahu do Psychiatrické léčebny Kosmonosy, kde byl primářem jeho přítel Ladislav Melichar. Vymětal se podílel na založení Linky důvěry pro Středočeský kraj, kde míval zejména o víkendech nepřetržité služby. Měl zde možnost rutinně provádět první psychologickou pomoc a krizovou intervenci. Pracoval také na oddělení pro pacienty s poruchami chování, kterým léčení nařídil soud (Andrlová, 2005).

V roce 1979 Vymětal přispěl k založení Kabinetu psychoterapie při Psychiatrické klinice Všeobecné fakultní nemocnice, které iniciovali Jaroslav Skála a Zdeněk Eis. Kabinet vydával cyklostylované pololegální časopis *Psychoterapeutické sešity*, které vycházely až do roku 1992 (celkem 50 čísel). V časopise byly publikovány překlady textů zahraničních psychologů a přehledové články o problémech terapeutické teorie a praxe. Vymětal editoval už v roce 1979 druhé číslo sešitů nazvané „Výcvik v psychoterapii rozhovorem“. V dalších letech se editorsky či autorsky podílel na dalších sedmi sešitech. V 70. a 80. letech vedl také týdenní výcvikové kurzy v rogersovské psychoterapii pro psychology, psychiatry a všeobecné lékaře, které opakovaně probíhaly například v PL Kroměříž. V letech 1982 až 1990 byl zaměstnán v ambulanci Psychiatrického oddělení OÚNZ Praha 4, kde se věnoval diagnostice, psychoterapii i poradenství.

Sametová revoluce přinesla výrazný přechod v dalším odborném vývoji Jana Vymětala. V roce 1990 se spolu s Jiřím Němcem, Janem Paynem a Radkinem Honzákem podílel na založení Ústavu humanitních studií 1. lékařské fakulty UK, kde také vyučoval. Podnět ke zřízení ústavu vzešel od tehdejšího rektora Karlovy univerzity Radima Palouše. Úkolem ústavu bylo zavést na fakultě humanitní obory a půso-

bit proti odlidšťování medicíny. Do výuky medicín byla nově zařazena lékařská psychologie, psychoterapie, psychosomatika, lékařská etika a filozofie medicíny. V 90. letech Vymětal přednášel lékařskou psychologii a psychoterapii, doplněnou dvouhodinovým praktikem, při němž byli studenti ve skupinách vedeni k hlubšímu sebezpoznání. Zabývali se také návěky komunikacních dovedností při kontaktech s pacienty (Andrlová, 2005; Farníková et al., 2023).

V roce 1993 se Jan Vymětal habilitoval na FF UP v Olomouci v oboru klinická psychologie a v roce 1998 tam úspěšně absolvoval profesorské jmenovací řízení. V letech 1998 až 2008 působil jako přednosta Ústavu humanitních studií 1. LF UK, takže byl nucen zabývat se více než dříve různými organizačními záležitostmi. Přibýly mu také funkce ve Vědecké radě fakulty, v Akademickém senátu, v oborových radách atd. Vymětal podporoval mezinárodní spolupráci ústavu s jinými univerzitami (např. v Regensburgu), podílel se na organizování celostátních i mezinárodních konferencí a zřízení psychologické poradny pro studenty. Za jeho vedení se ústav stal respektovanou součástí lékařské fakulty. V roce 2008 Vymětal sice odešel do důchodu, ale v ústavu měl nadále malý pracovní úvazek.

V roce 1991 Vymětal založil v Praze Institut pro psychoterapii a poradenství zaměřené na klienta. V dalších letech však přenechal iniciativu ve výcviku a výuce v rogersovské psychoterapii jednatel brněnskému Českému institutu pro přístup zaměřený na člověka, jednak Institutu PCA Praha (Kratochvíl, 2006). Obecně lze říct, že 90. léta 20. století a první dekáda 21. století patřila k publikačně nejplodnějším obdobím Vymětala života. V roce 1996 vyšla jeho monografie *Rogersovská psychoterapie* a v roce 2001 kniha *Rogersovský přístup k dětem i dospělým*, jejíž spoluautorkou byla Vlasta Rezková. Vymětal byl také autorem a editorem *Obecné psychoterapie*, poprvé vydané v roce 1997, na kterou v roce 2000 navázal (se spoluautory) *Speciální psychoterapii*. Obě knihy, které se dočkaly řady reedíci, se díky svému klinickému a psychodynamickému zaměření staly vítanou alternativou ke Kratochvílovým *Základům psychoterapie*. V roce 1999 poprvé vyšla Vymětalova *Lékařská psychologie*, která je jedním ze základních studijních textů pro studenty medicíny i psychologie.

Navzdory velkému pracovnímu nasazení se Jan Vymětal vždy maximálně věnoval své rodině i zálibám, k nimž patřila například turistika, poslech hudby či filozofie. Jeho nejstarší syn Mikuláš Vymětal působil jako farář pro menšiny Českobratrské církve evangelické, prostřední syn Štěpán Vymětal se zabývá psychologií mimořádných událostí a krizového řízení a nejmladší syn Aleš Vymětal je specialistou

na IT technologie. Profesor Vymětal v létě rád pobýval se svou druhou manželkou, dětskou psychologičkou Janou Vymětalovou v jihočeském Chýnově, kde s nimi často trávil prázdniny tři vnučky a dva vnuci. Jan Vymětal o sobě hrdě prohlašoval, že jeho druhým povoláním je dědeček. V říjnu roku 2023 stačil ještě oslavit narození nejmladší vnučky Míry (Vymětal, M., osobní sdělení).

V posledních letech života Jana Vymětala omezovaly jeho zdravotní problémy, které nicméně snášel s klidem a moudrostí věčícího člověka, jenž prožil dobrý život a opouští tento svět naprosto smířený. Všem lidem, kteří profesora Vymětala znali, bude chybět jeho vlivný úsměv i upřímné přesvědčení o lidské dobrotě.

Alena Plháková

LITERATURA

- Andrlová, M. (2005). *Současné směry v české psychoterapii*. Triton.
- Farníková, E., Feireislová, L., Kodetová, J. (2023). *Jan Vymětal – rozhovor: Internetová korespondence – 24. 4. 2023*. Dostupné z: <https://janvymetal.webnode.cz/?ga=2.151430335.740219000.1683813294-1393703817.1683813225.17.12.2023>.
- Kratochvíl, S. (2006). *Základy psychoterapie*. Portál.

BIBLIOGRAFIE

- Vymětal, J. (2022). Psychologické aspekty důstojnosti. In R. Ptáček, & P. Bartůněk (Eds.), *Důstojnost v medicíně* (pp. 43-56). 1. vyd. Grada.
- Bob, P., & Vymětal, J. (2005). Psychobiologické reakce na stres a trauma. *Česká a slovenská psychiatrie*, 101(8), 425-432.
- Vymětal, J. (2004). *Úzkost a strach u dětí*. Portál.
- Vymětal, J. (2003). Obecná psychoterapie. *Sborník lékařský (1910)*, 104(4), 387-399.
- Vymětal, J. (2003). Strategie a současná témata výzkumu v psychoterapii. *Sborník lékařský (1910)*, 104(4), 401-411.
- Vymětal, J. (2003). Obecné modely současné psychoterapie. *Česká a slovenská psychiatrie*, 99(5), 249-253.
- Vymětal, J. (2002). Psychoterapie, socioterapie a farmakoterapie. *Konfrontace*, 13(4), 170-176.
- Vymětal, J., & Speierer, G. W. (2002). Struktury prožívání u psychiatricky nemocných léčených psychoterapií. *Česká a slovenská psychiatrie*, 98(7), 413-415.
- Vymětal, J., & Rezková, V. (2001). *Rogersovský přístup k dospělým a dětem*. Portál.
- Vymětal, J. (2001). Autenticita v psychologii

- a psychoterapii. *Československá psychologie*, 45(5), 408-416.
- Vymětal, J. (2000). *Speciální psychoterapie: úzkost a strach*. Psychoanalytické nakladatelství Jiří Kocourek. Edice Psychoterapie 8. [2. přeprac. a dopl. vyd. Grada, 2007].
- Vymětal, J. (2000). Akceptace v psychologii a psychoterapii. *Československá psychologie*, 44(6), 505-514.
- Vymětal, J. (1999). *Lékařská psychologie*. Psychoanalytické nakladatelství Jiří Kocourek, Edice Psychoterapie 7. [2. aktualiz. vyd. Portál, 2010].
- Vymětal, J., & Speierer, G. W. (1999). Změny v osobnosti nemocných po dobrovolné protialkoholní léčbě z pohledu rogersovského přístupu. *Sborník lékařský (1910)*, 100(2), 115-124.
- Vymětal, J., & Speierer, G. W. (1999). Psychické změny u nemocných po dobrovolné protialkoholní léčbě z pohledu rogersovského přístupu. *Československá psychologie*, 43(2), 155-164.
- Vymětal, J., & Speierer, G. W. (1999). První výsledky výzkumu osob závislých na alkoholu z hlediska diferenciálního modelu inkongruence. *Česká a slovenská psychiatrie*, 95(2), 78-84.
- Vymětal, J. (1998). Empatie v psychoterapii. *Konfrontace*, 9(4), 43-46.
- Vymětal, J. (1998). Protipřenos v pojetí rogersovské psychoterapie. *Československá psychologie*, 42(6), 521-524.
- Vymětal, J. a kol. (1997). *Obecná psychoterapie*. Psychoanalytické nakladatelství Jiří Kocourek, Edice Psychoterapie 6. [2., rozš. a přeprac. vyd. Grada, 2004].
- Vymětal, J. (1997). Psychické procesy, imunita a psychoterapie. *Československá psychologie*, 41(2), 163-170.
- Vymětal, J., Hoskovcová, S., & Speierer, G. W. (1997). Současné pojetí rogersovské psychoterapie. *Československá psychologie*, 41(1), 49-54.
- Vymětal, J. (1996). *Rogersovská psychoterapie*. Český spisovatel.
- Vymětal, J. (1995). *Duševní krize a psychoterapie*. Konfrontace.
- Vymětal, J. (1994). *Základy lékařské psychologie*. 1. vyd. Psychoanalytické nakladatelství Jiří Kocourek. Edice Psychoterapie 4.
- Vymětal, J. (1992). *Úvod do psychoterapie*. 1. vyd. Psychoanalytické nakladatelství Jiří Kocourek. Edice Psychoterapie 1. [2. aktualiz. vyd. Grada, 2003; 3. aktualiz. a dopl. vyd. Grada, 2010].
- Vymětal, J. (1992). Základy Rogersovské psychoterapie. In J. Růžička, & J. Skála (Eds.), *Psychoterapie 1: sborník přednášek: psychoterapeutická fakulta* (pp. 133-144). Triton.

- Vymětal, J. (1992). Agresivita pacienta v ordinaci lékaře. *Československá gynekologie*, 57(2), 82-84.
- Vymětal, J. (1991). Mírnění bolesti psychologickými prostředky. *Časopis lékařů českých*, 130(9), 257-261.
- Vymětal, J. (1991). Úloha lékařské psychologie v dnešní medicíně. *Časopis lékařů českých*, 130(5), 129-133.
- Vymětal, J., & Speierer, G. W. (1990). Rogersovská psychoterapie a její přínos k etiopatogenezi psychogenních onemocnění. *Československá psychologie*, 34(2), 110-119.
- Vymětal, J. (1990). Altruistické a agresivní jednání. *Československá psychologie*, 34(5), 435-439.
- Vymětal, J. (1990). Altruismus – nezištná pomoc člověka člověku. *Časopis lékařů českých*, 129(6), 161-165.
- Vymětal, J. (1989). Psychoterapeutický vztah a pomoc psychologickými prostředky. *Československá psychiatrie*, 85(5), 352-357.
- Traugottová, D., & Vymětal, J. (1989). Krizová psychoterapeutická intervence v ambulanci praktického lékaře. *Časopis lékařů českých*, 128(41), 1291-1294.
- Vymětal, J. (1988). Z dějin psychoterapie u nás. In M. Černoušek, & P. Baudiš (Eds.), *První století čs. psychiatrie: (1886-1986): historické studie a úvahy* (pp. 59-64). Novinář.
- Traugottová, D., & Vymětal, J. (1988). Psychologická první pomoc v nepsychiatrické ambulanci. *Časopis lékařů českých*, 127(12), 353-357.
- Vymětal, J. (1987). K problematice změny navozované klinickou psychologií. *Československá psychiatrie*, 83(6), 390-398.
- Vymětal, J. (1987, 1989). *Psychoterapie: pomoc psychologickými prostředky*. Horizont.
- Vymětal, J. (1986). Psychologický přístup k nemocnému v ambulanci praxi. Akceptace, autenticita, empatie. *Časopis lékařů českých*, 125(7), 193-197.
- Borecký, V., & Vymětal, J. (1985). *Studie k dějinám psychoterapie v Československu – prof. MUDr. Jaroslav Stuchlík (1890-1967)*. Psychoterapeutické sešity 13. Kabinet pro vzdělávání v psychoterapii. Psychiatrická klinika Fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy.
- Vymětal, J. (1985). K problematice změny navozované prostředky klinické psychologie. In *Změna osobnosti, chování a psychoterapie: diskuse ke kolokviu o změně: studijní texty Psychiatrického oddělení OÚNZ a Kabinetu pro psychoterapii* (pp. 40-50). Univerzita Karlova.
- Vymětal, J. (1984). Empatie v práci zdravotníků psychiatrických léčebných zařízení. *Československá psychiatrie*, 80(1), 57-64.
- Vymětal, J. (1982). *Empatie – porozumění vnitřním*. Psychoterapeutické sešity 8. Kabinet pro vzdělávání v psychoterapii, Psychiatrická klinika Fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy. [Upr. vydáno v Československé psychologii, 1998, 42(1), 42-49].
- Vymětal, J. (1979). *Úzkostné děti a jejich výchova*. Státní pedagogické nakladatelství.